

Nr 221.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fortsatt disposition av vissa äldre reservationsanslag; given Stockholms slott den 16 april 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 april 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller:

Jämlikt 1928 års riksdags beslut angående dispositionsrätten till äldre reservationsanslag (riksdagens skrivelse nr 20) må sådant anslag i intet fall stå till förfogande längre tid än till och med tredje budgetåret efter det, å vars riksstat anslaget blivit sist uppfört. Å riksstaten för budgetåret 1939/40 uppförda anslag må sålunda disponeras endast till och med utgången av juni månad 1943. I fråga om vissa å riksstaten för budgetåret 1939/40 eller å tilläggsstat till samma riksstat under femte huvudtiteln uppförda reservationsanslag torde emellertid behov föreligga av att desamma stå till förfogande

jämväl under nästa budgetår, varför riksdagens medgivande härtill bör inhämtas. De anslag, varom här är fråga, äro följande.

1:o **Vissa nybyggnader för en central depå för blindas arbeten.**

I skrivelse den 8 juni 1938, nr 440, anmälde riksdagen, att riksdagen beslutat, att en central depå för blindas arbeten skulle inrättas i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som återgivits i Kungl. Maj:ts proposition i ämnet den 31 mars 1938, nr 276. Samtidigt upptog riksdagen under rubriken uppförande av vissa nybyggnader för en central depå för blindas arbeten å beredskapsstat för budgetåret 1938/39 under femte huvudtiteln ett förskottsanslag av 285,000 kronor för utförande av för ändamålet erforderliga byggnadsarbeten.

På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning anvisade sedermera 1939 års lagtima riksdag — i stället för omförmälda anslag och för enahanda ändamål — för budgetåret 1939/40 under femte huvudtiteln ett reservationsanslag av likaledes 285,000 kronor.

Genom beslut den 28 juni 1941 har Kungl. Maj:t härefter föreskrivit, att från och med den 1 juli 1941 en centraldepå för blindas arbeten skulle inrättas i huvudsaklig överensstämmelse med av statsmakterna godkända grunder samt att verksamheten vid depån skulle stå under ledning av en nämnd kallad statens blinddepånämnd, för vilken Kungl. Maj:t samma dag fastställt instruktion.

Den 4 juli 1941 har Kungl. Maj:t bemyndigat byggnadsstyrelsen att låta uppföra ifrågavarande byggnader för centraldepån, därvid vissa av byggnadsstyrelsen på Kungl. Maj:ts uppdrag under våren 1941 utarbetade ritningar och arbetsbeskrivningar skulle läggas till grund för byggnadsföretaget. Tillika föreskrevs, att kostnaderna för företaget skulle få uppgå till högst 275,000 kronor.

Byggnadsföretaget har emellertid ännu ej påbörjats. Orsaken härtill har i första hand varit den, att bristen på för de blindas arbeten behövt material försvårat möjligheterna att driva depåns verksamhet i avsedd utsträckning och att därför behovet av lokaler för centraldepån framstått såsom mindre angeläget än tidigare. Därtill har kommit den omständigheten, att bristen på arbetskraft nödvändiggjort en stark begränsning av byggnadsverksamheten i allmänhet. Jag hoppas emellertid, att de svårigheter, som föranlett uppskovet med inrättandet av den planerade centraldepån, efter hand skola kunna undanröjas och att byggnadsarbetena skola kunna påbörjas under loppet av nästa budgetår. Ifrågavarande anslag bör därför stå till förfogande jämväl under budgetåret 1943/44.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att återstående medel av det för budgetåret 1939/40 under femte huvudtiteln upptagna reservationsanslaget till *Vissa nybyggnader för en central depå för blindas arbeten* må disponeras under budgetåret 1943/44.

2:o) Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara.

Till utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara har riksdagen såsom reservationsanslag anvisat dels å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 6,700,000 kronor, dels ock å tilläggsstat II till samma riksstat 10,000,000 kronor eller således tillhopa 16,700,000 kronor.

I skrivelse den 9 mars 1943 har *medicinalstyrelsen*, under erinran om att nu ifrågavarande anslag finge jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1942 disponeras under innevarande budgetår, hemställt om medgivande att även under budgetåret 1943/44 få disponera sagda båda anslag. Styrelsen upplyser härvid, att fram till den 1 mars 1943 från anslagen utbetalats tillhopa 11,754,428 kronor, varför en behållning av 4,945,572 kronor förelåg nämnda dag. Det kunde enligt styrelsen med säkerhet förutses, att en avsevärd reservation komme att finnas å anslaget den 30 juni 1943.

I från styrelsen sedermera inkomna promemorior har lämnats en närmare redogörelse för arbetet med planläggningen och utrustningen av beredskapssjukhusen. Av promemoriorna framgår, att sagda arbete varit uppdelat på medicinalstyrelsens beredskapsavdelning, som närmast haft hand om planlägningsarbetet, samt medicinalstyrelsens materielnämnd, som verkställt materielanskaffningen. Det upplyses, att antalet beredskapssjukhus för närvarande uppginge till 117 med ett sammanlagt vårdplatsantal av i runt tal 70,000, däri inberäknat det antal vårdplatser, som normalt rymdes i de i beredskapssjukhusen ingående lasaretten och sjukstugorna. Samtliga förslag till beredskapssjukhus hade granskats och godkänts. Planerna härför underginge emellertid en fortlöpande omarbetning på grund av bland annat att en eller annan lokal måste tagas i anspråk för annat krigsviktigt ändamål eller därför att bättre sjukvårdslokaler bleve tillgängliga än de, som förut inginge i planen. Jämväl förslag till skyddsrum och reservlokaler för beredskapssjukhusen hade granskats inom beredskapsavdelningen. De senaste månaderna hade frågor rörande brandskyddet för sjukvårdsinrättningar och anordnandet av mottagningsavdelningar vid lasaretten och sjukstugorna för vård av personer, som skadats vid bombanfall, varit föremål för bearbetning inom styrelsen. Under tiden till och med den 1 mars 1943 hade från ifrågavarande båda anslag utanordnats, i runda tal, för planläggning av beredskapssjukhusen 102,000 kronor, för byggnadstekniska förändringar 1,157,000 kronor, för anordnande av skyddsrum 1,221,000 kronor, för anskaffande av brandmateriel 7,500 kronor samt för anskaffande av läkemedelsförråd 116,000 kronor.

Vad angår arbetet med anskaffning av materiel för beredskapssjukhusen framhålles, att detta kunde indelas i fyra upphandlingsetapper. Första och andra etappernas upphandlingar, vilka avsågo utrustning av sammanlagt närmare 60,000 vårdplatser jämte anskaffning av det s. k. första ersättningsbehovet av materiel vid beredskapssjukhusen och övriga civila sjukvårdsanstalter vore avslutade. Tredje etappens upphandlingar, avseende anskaffning av materiel för ytterligare cirka 3,600 vårdplatser samt inköp av luftreningsaggregat för skyddsrum och luftalarmeringsanordningar, vore även i det allra närmaste slutförda. I fjärde etappens upphandlingar, som påbörjats under senare delen av

år 1942 inginge anskaffning av kompletterande utrustning för beredskapssjukhusen på grundval av de erfarenheter, som vunnits under kriget. Det till denna etapp hörande upphandlingsarbetet hade i det närmaste avslutats. Med hänsyn till leveransernas omfattning och svårigheter för vissa leverantörer att anskaffa materiel för tillverkningen kunde man icke påräkna, att leveranserna bleve helt avslutade under innevarande budgetår. Det vore icke uteslutet, att jämväl annan kompletteringsanskaffning av materiel kunde bliva erforderlig. Anordnandet av förrådslokaler för anskaffad beredskapsmateriel ävensom inköp av ett antal nödströmsaggregat för tillgodoseende av reservbehovet av elektrisk kraft vid beredskapssjukhus torde även komma att medföra vissa utgifter under nästa budgetår.

På framställning av överbefälhavaren planerades av medicinalstyrelsen vissa åtgärder för tillgodoseende av konvalescentvården under krig vid bland annat beredskapssjukhus. I planläggningen inginge även anskaffning av erforderliga maskiner och verktyg för tillverkning av proteser. Planlägningsarbetet hade icke ännu fortskridit så långt, att exakta kostnadsuppgifter kunde meddelas. En approximativ beräkning gäve vid handen, att utgifterna för nämnda maskiner och verktyg skulle komma att uppgå till 50,000 å 100,000 kronor. Dessutom tillkomme kostnader, vilka icke nu kunde beräknas, för anskaffning av verktyg för terapeutisk sysselsättning. Under förutsättning att medel ställdes till medicinalstyrelsens förfogande för den sålunda planerade anskaffningen, torde upphandlingsarbetet kunna påbörjas redan under våren 1943. Leveranserna kunde emellertid icke beräknas bliva avslutade förrän under senare delen av året.

*Departements-
chefen.*

Arbetet med iordningställande av beredskapssjukhus i enlighet med de här för ursprungligen upprättade planerna har i stort sett slutförts. Som medicinalstyrelsen framhållit måste emellertid en fortlöpande omplanering av beredskapssjukhusen och komplettering av dessas utrustning alltjämt äga rum, bland annat med hänsyn till erfarenheterna från det pågående kriget. I medicinalstyrelsens planer ingår sålunda anskaffning av ett antal nödströmsaggregat för tillgodoseende av behovet av elektrisk kraft vid beredskapssjukhus, maskiner för tillverkning av proteser m. m., vilken anskaffning torde komma att medföra utgifter även för nästa budgetår. Av sagda skäl torde det vara erforderligt, att anslaget får disponeras jämväl under budgetåret 1943/44.

Under återopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att återstående medel av de å tilläggsstat I och II till riksstaten för budgetåret 1939/40 under femte huvudtiteln upptagna reservationsanslagen till *Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara* må disponeras under budgetåret 1943/44.

3:o) Arkivfotografering av vissa handlingar.

Enligt skrivelse den 21 maj 1940, nr 262, anmälde riksdagen, att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts proposition den 26 april 1940, nr 226, till arkiv-

fotografering av vissa handlingar å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 under femte huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 250,000 kronor. Av anslaget var ett belopp av cirka 50,000 kronor avsett för arkivfotografering av pensionsstyrelsens avgiftsregister, medan statens utrymningskommission skulle äga disponera återstoden för bekostande av arkivfotografering för andra centrala ämbetsverk och myndigheter samt dem underlydande organ. Genom beslut den 4 september 1942 har Kungl. Maj:t medgivit, att återstående medel av det belopp, som utrymningskommissionen ägde disponera, finge användas intill utgången av budgetåret 1942/43.

I skrivelse den 30 mars 1943 har *statens utrymningskommission* upplyst, att av det belopp av 202,280 kronor, som ställts till kommissionens disposition för arkivfotografering, återstode ett belopp av 13,147 kronor. För närvarande påginge arbeten med fotografering dels hos statistiska centralbyrån, dels ock hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Dessa arbeten beräknades icke kunna slutföras under innevarande budgetår. Återstående kostnader beräknades för statistiska centralbyrån till högst 948 kronor och för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till högst 12,000 kronor.

Under hänvisning till vad sålunda framhållits har utrymningskommissionen hemställt, att återstående anslagsmedel måtte få disponeras jämväl under budgetåret 1943/44.

På av utrymningskommissionen anförda skäl tillstyrker jag, att riksdagens medgivande inhämtas till att förevarande anslag må disponeras jämväl under budgetåret 1943/44.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att återstående medel av det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 under femte huvudtiteln upptagna reservationsanslaget till *Arkivfotografering av vissa handlingar* må disponeras under budgetåret 1943/44.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda under punkterna 1:o)—3:o), med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Anders Lundstedt.
